

JUDAICA BULLETIN

Mededelingenblad van de Stichting Judaica Zwolle
Postbus 194, 8000 AD Zwolle
Verschijnt vier maal per jaar

Jaargang 6, Nummer 4 / Tammoez 5753 - Juli 1993

+))
* Oplage 300 exemplaren - Abonnement f 12,- - Postgiro 259272 *
.))-

DE JOODSE STRAATNAMEN IN SCHELLERBROEK

door Wil Cornelissen

Bij de herinwijding van de Zwolse synagoge op 20 september 1989 hield de toenmalige burgemeester van de stad, mr. G. Loopstra, een indrukwekkende rede. Daarin schetste hij het wel en wee van de Joodse Gemeente van Zwolle door de eeuwen heen. Aan het eind van deze redevoering maakte de heer Loopstra (tegenwoordig voorzitter van de Stichting Voortbestaan Synagoge Zwolle) bekend, dat in Zwolle-Zuid een aantal straten genoemd zouden worden naar joodse Zwollenaren, die het slachtoffer werden van de sjoah.

De zes vernoemden zijn te beschouwen als een 'vertegenwoordiging' van al die honderden Zwolse joden die in de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gebracht. Er zijn straten genoemd naar:

Izak Os

27-12-1870 Zwolle
09-07-1943 Sobibor

Izak Os, mijn grootvader, op latere leeftijd voor veel Zwollenaren, ook buiten de familie, 'Oom Izak', was handelsman. Met zijn vrouw Lea Os-Spits en hun vijf kinderen heeft hij op vele adressen gewoond. Op de kaart van het bevolkingsregister staan vermeld: Wilhelminasingel, Diezerstraat, Spoelstraat, Bitterstraat, Eiland, Jufferenwal, Roggenstraat, Thorbeckegracht, Deventerstraat, Tuinstraat, Derk Buismanstraat. Deze reeks straatnamen, aangevuld met de familie verhalen, geven een (onvolledig) beeld van de op- en neergang van de handel. Soms verdiende opa goed, maar soms ging ook alles verkeerd. Hij staat te boek als 'koopman in emaille goede-

ren' en de potten en pannen kan ik mij uit m'n jeugd nog wel herinneren. Maar ook in andere zaken is wel gehandeld als dat zo uitkwam.

Enigszins ongewoon voor iemand in zaken is het feit, dat Izak Os zich al in een heel vroeg stadium aansloot bij de SDAP. Bekend is het verhaal (hij vertelde dat zelf zo graag), dat hij dan wel niet behoorde bij de twaalf oprichters van de partij - zij werden spottend de twaalf apostelen genoemd - 'maar ik was dan toch zeker de dertiende'. Hij heeft ook nog een aantal jaren voor de SDAP in de Zwolse gemeenteraad zitting gehad. Doodziek is hij, samen met zijn vrouw, als een der laatste joden uit zijn huisje in de Derk Buismanstraat gehaald.

David Spanjar

12-06-1886 Zwolle
27-11-1943 Auschwitz

Een bekende bakker. Zijn winkel, Praubstraat 3 (ongeveer op de plaats waar nu de VVV is gevestigd), was goed beklant. Vooral op zondagmorgen stond de zaak vol met joodse en niet-joodse Zwol-

lenaren, die allemaal vers brood en/of gebak kwamen kopen. David Spanjar was een van de joden die bijna iedere dag naar de ochtenddienst in sjoel gingen. 't Was dan nooit erg vol, maar er was wel minjan. Spanjar was niet de enige kosjere bakker in Zwolle. Er waren ook nog de zaken van Andries Troostwijk en A. Wolff.

Hartog Stibbe

02-06-1886 Zwolle
19-10-1942 Auschwitz

Siegfried Hartog Stibbe was musicus. Hij is lange tijd concertmeester van het Berlijns Philharmonisch Orkest geweest. Zijn eerste opleiding kreeg hij op de Zwolse muziekschool. In Duitsland liet hij zich Henri noemen. Omdat zijn baan als klassiek musicus niet erg dik werd betaald, leidde hij ook een zigeunerkapel, waarmee hij 's avonds laat in restaurants speelde. Als primas had hij veel succes. In de jaren dertig kwam hij terug naar Nederland. Hij heeft toen nog een tijd in de Van Hattumstraat 2a in zijn geboortestad gewoond. Later is hij naar Amsterdam verhuisd. Vandaar is hij naar Polen gedeporteerd.

Flore Bilderbeek

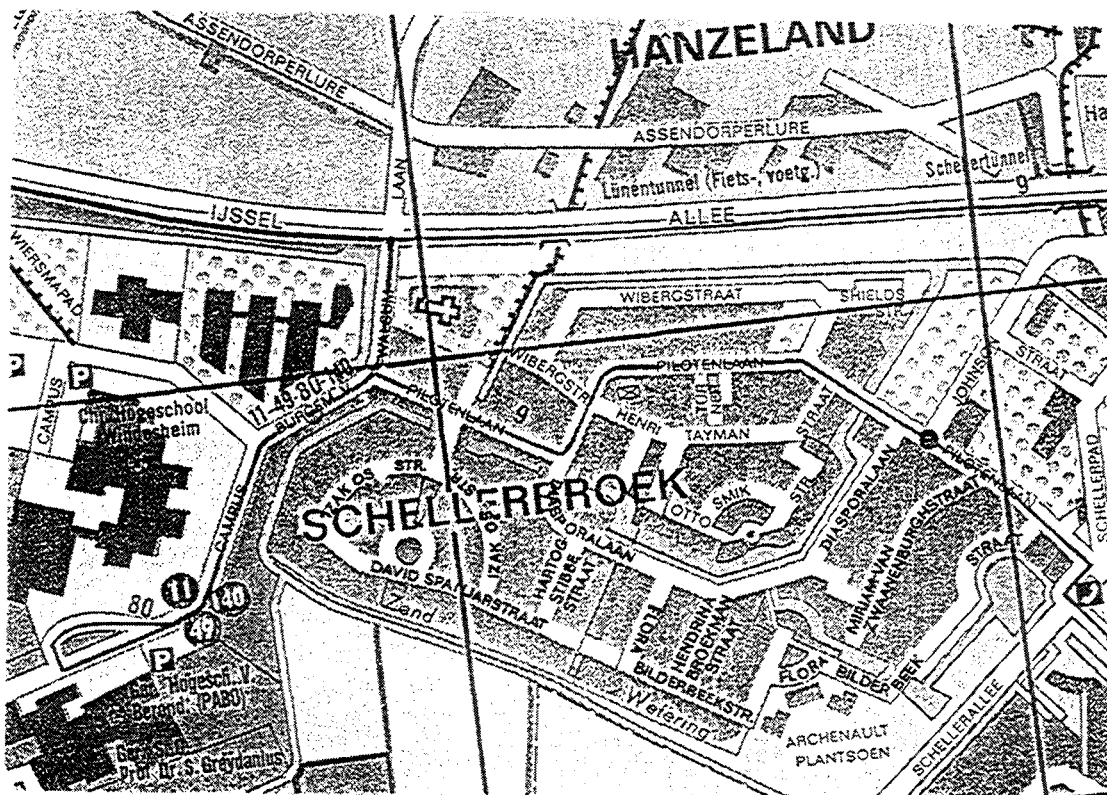
02-08-1883 Zwolle
19-02-1943 Auschwitz

Eigenlijk Flora Bilderbeek-Denneboom. Zij was een in Zwolle zeer bekende vroedvrouw. Er moesten nog veel Zwollenaren zijn, die door haar op de wereld zijn geholpen. Haar laatst bekende adres was Roodetorenplein 9. Zij is nog in 1939 getrouwd met David Bilderbeek.

Hendrina Brockman

09-04-1889 Zwolle
03-09-1943 Auschwitz

Hendrina Broekman was pianolerares. Ze woonde eerst in de Kamperstraat nummer 8, boven de zaak van Olland. Later gaf ze lessen in haar huis Ter Pelkwijkpark nr. 5. Zij was een ongetrouwde, statige, beetje dikke dame 'met prachtig haar'. Haar twee broers hadden een veilinghuis: 'De Witte Roos' op de Melkmarkt.

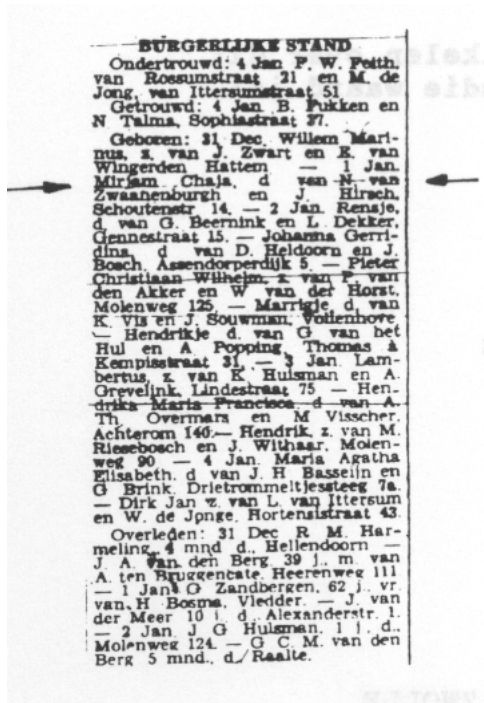

Plattegrond van de wijk Schellerbroek in Zwolle

Mirjam van Zwaanenburgh

01-01-1943 Zwolle
23-07-1943 Sobibor

Mirjam Chaja van Zwaanenburgh was de kleindochter van de laatste opperrabbijn, Samuel Juda Hirsch. Haar ouders waren Nathan van Zwaanenburgh en Jenny Hirsch. Haar vader was secretaris van de Zwolse joodse gemeente. Het gezin woonde in de Schoutenstraat nr. 14, naast de synagoge. Mirjam is een half jaar oud geworden. Ik heb de stellige indruk dat de Mirjam van Zwaanenburghstraat de enige straat in Nederland is, die naar een baby is vernoemd

Uit de Zwolsche Courant van 04-01-1943

))))))))))))))))))))))

VERSLAG VAN HET SYNAGOGEPAD 1993 door Jo van Beers

Het was zondag 23 mei een prachtige dag, prima geschikt voor de tocht, die door de Stichting Judaica Zwolle, in samenwerking met het Genootschap Nederland-Israël afdeling Zwolle, voor de vierde maal werd georganiseerd.

*Bezoek aan de joodse begraafplaats
Moscowa*

Zoals te doen gebruikelijk werden we hartelijk ontvangen met een kopje koffie en daarna - eveneens traditie - uitgewuifd door de familie Kan.

Ik bevond me in bus 2, onder leiding van Jaap Hagedoorn. Het was een behoorlijke ruk, want als eerste doel stond bij ons op het programma: Moscowa, de Joodse begraafplaats van Arnhem.

Gelukkig verveelden we ons niet, want onze reisleader bracht ons al heel wat kennis over.

In Arnhem was er - vermoedelijk een communicatiefoutje - niemand om ons rond te leiden, doch onze reisleader wist daar wel raad mee. Op een aangename en boeiende wijze wist hij ons veel te vertellen.

Verder met de bus naar Aalten, waar we ook de - kleinere - Joodse begraafplaats bezochten, waar we in de persoon van de heer Lezer een zeer enthousiaste rondleider troffen. Dat had nog wel een tijdje mogen duren...! Maar de tijd drong en ook moest er aan de inwendige mens gedacht worden.

De lunch was - heel kort gezegd - prima en wij trokken weer verder, nu naar de gerestaureerde synagoge van Aalten, waar mevrouw Nooman diverse wetenswaardigheden vertelde.

We mochten even rondkijken en nog een blik werpen in het rituele bad en daarna was het weer tijd voor afscheid en begaven we ons naar Zutphen, waar de heer Groen - voor enkelen van ons geen onbekende - ons een uitvoerig betoog gaf.

Vol met indrukken - het was toch wel wat op één dag - gingen we weer naar Zwolle.

Wat brengt ons het lustrumjaar 1994? Dat moet een verrassing blijven, maar uit ervaring sprekend mogen we aannemen, dat het wel goed zal worden.

64444444444444444444444444444444@
5 **SCHENKINGEN VAN BOEKEN** *
F)))))))))))))))))))))))))))))) -

Van Micha Kersten kregen we het boekje: Maimonides, dr. M. Reisel, Den Haag, 1963, 78 pag.
Onze hartelijke dank daarvoor.

Heeft u boeken op het gebied van het Jodendom die u van de hand wilt doen, dan houden we ons aanbevolen voor de bibliotheek in de synagoge. U kunt kontakt opnemen met onze bibliothecaresse Trudy Kwakkel, tel. 05202-24021.

64444444444444444444444444444444@
5 ABONNEMENT BULLETIN *

Wie niet deelneemt aan onze cursussen, maar toch geïnformeerd wil worden over activiteiten in Zwolle en omgeving op het gebied van het jodendom, kan zich abonneren op het Judaica-Bulletin door f 12,- over te maken op postgiro 259272 t.n.v. penn. Stichting Judaica Zwolle, Zwartsluis onder vermelding van 'abonnement'.

DE JOODSE INVLOED OP DE WESTEUROPESE CULTUUR

Zeven boeiende, goed leesbare artikelen over dit weinig bekende thema, dat meer studie waard is:

- Het monotheïsme
- Sociale bewegingen
- De kerkelijke liturgie
- De filosofie van Levinas
- Het Westeuropese recht
- De positie van de vrouw
- De ontwikkeling van de techniek

Auteurs:

- mr. R.A. Levisson
- prof. dr. S. Leijdesdorff
- dr. W.H. Zuidema
- dr. R. van Riessen
- prof. dr. H. Bianchi
- prof. dr. R.G. Fuks-Mansfeld

Een uitgave van STICHTING JUDAICA ZWOLLE

Zeer geschikt voor leerhuizen, gespreksgroepen en zelfstudie - Ook fraai als geschenk aan uw relaties

Verkrijgbaar door

f 24,95 (incl. verzendkosten)

over te maken op giro 259272
t.n.v. penn. Stg Judaica Zwolle, Zwartsluis
o.v.v. 'Boek Joodse invloed'

Bij aanschaf van meer dan 5 exemplaren 10% korting

Za 2 oktober - 20.00 u.
Schouwburgzaal
lichte muziek

Myriam Fuks

Ongelooflijk maar Yiddisch
met: Kristel Borglevens-klarinet, Aldo
Granato-accordeon, Jean-Michel
Alexander-viool en Erwin Borglevens-
Bastuba

Haar ouders waren Pools, ze is gebo-
ren in Tel Aviv, ze woonde in New
York, ze presenteert haar liedjes in
een ontwapenend mengsel van Neder-
lands, Frans en Engels, haar uitvalba-
sis is Brussel en ze zingt in het Jid-
disch: zangeres Myriam Fuks. 'Fuks',
zo schreef Frans van Leeuwen in
NRC/Handelsblad, 'heeft een dijk van
een stem, de laagte van Marlene Die-
trich gecombineerd met de volheid
van goede gospelzangeressen.'
Samen met haar kwartet van gedreven
Klezmermuzikanten licht zij een avond
lang een tipje op van de rijke Joodse
cultuur en muziek en de klank van het
Jiddisch.

f 25,- (Pas65 f 24,-/CJP f 18,-)

ma 18/10 Vrij Leerhuis 2 (Rasji's exegese van de Abraham-verhalen), avond 2
 di 19/10 Hebreeuws 4 (bijhoudcursus Snijders), middag 4 - Vrij Leerhuis 1 (Joodse riten en symbolen), avond 3
 do 21/10 Hebreeuws 3 (bijhoudcursus Boertjens), avond 2
 za 23/10 Sjabbat Lech Lecha (Gen. 12:1-17:27)

 zo 24/10 Kadercursus Sjabbat, dag 2
 ma 25/10 Hebreeuws 1 (Beginnerscursus), avond 4
 wo 27/10 Cursus Qumran/Dode-Zeerollen, avond 3
 do 28/10 Hebreeuws 2 (gevorderdencursus), avond 4
 za 30/10 Sjabbat Wajeera (Gen. 18:1-22:24)

 ma 1/11 Vrij Leerhuis 2 (Rasji's exegese van de Abraham-verhalen), avond 3
 di 2/11 Hebreeuws 4 (bijhoudcursus Snijders), middag 5 - Vrij Leerhuis 1 (Joodse riten en symbolen), avond 4
 wo 3/11 Cursus Ruth, avond 1
 do 4/11 Hebreeuws 3 (bijhoudcursus Boertjens), avond 3
 za 6/11 Sjabbat Chajeei Sarah (Gen. 23:1-25:18)
 * A Shayna Maidel, toneelstuk van Barbara Lebow, Ensemble KNS/Raamtheater. Regie: Oded Kotler. Plaats: Schouwburg Odeon (Schouwburgzaal), Koestraat 1, Zwolle. Tijd: 20.00 uur. Toegang: f 25,-.

 zo 7/11 Kadercursus Sjabbat, dag 3
 ma 8/11 Hebreeuws 1 (Beginnerscursus), avond 5
 wo 10/11 Vrij Leerhuis 3 (Talmoed), avond 2
 do 11/11 Hebreeuws 2 (gevorderdencursus), avond 5
 za 13/11 Sjabbat Toledot (Gen. 25:19-28:9)

 ma 15/11 Vrij Leerhuis 2 (Rasji's exegese van de Abraham-verhalen), avond 4
 di 16/11 Hebreeuws 4 (bijhoudcursus Snijders), middag 6 - Vrij Leerhuis 1 (Joodse riten en symbolen), avond 5
 wo 17/11 Cursus Ruth, avond 2
 do 18/11 Hebreeuws 3 (bijhoudcursus Boertjens), avond 4
 za 20/11 Sjabbat Wajeetsee (Gen. 28:10-32:3)

 zo 21/11 Kadercursus Sjabbat, dag 4
 ma 22/11 Hebreeuws 1 (Beginnerscursus) avond 6
 wo 24/11 Vrij Leerhuis 3 (Talmoed), avond 3
 do 25/11 Hebreeuws 2 (gevorderdencursus), avond 6
 za 27/11 Sjabbat Wajisjlach (Gen. 32:4-36:43)

 ma 29/11 Vrij Leerhuis 2 (Rasji's exegese van de Abraham-verhalen), avond 5
 di 30/11 Hebreeuws 4 (bijhoudcursus Snijders), middag 7 - Vrij Leerhuis 1 (Joodse riten en symbolen), avond 6
 wo 1/12 Cursus Ruth, avond 3
 do 2/12 Hebreeuws 2 (gevorderdencursus), avond 7
 za 4/12 Sjabbat Wajeesjev (Gen. 37:1-40:23)

 ma 6/12 Hebreeuws 1 (Beginnerscursus) avond 7
 di 7/12 Hebreeuws 4 (bijhoudcursus Snijders), middag 8
 wo 8/12 Vrij Leerhuis 3 (Talmoed), avond 4
 do 9/12 Chanoekah (Inwijdingsfeest), 1e dag - Hebreeuws 3 (bijhoudcursus Boertjens), avond 5
 za 11/12 Sjabbat Miqueets (Gen. 41:1-44:17)

Za 6 november - 20.00 u.
Schouwburgzaal
toneel

Ensemble KNS/Raamteater

A schayna maidel van Barbara Lebow
 met: Kristin Arras, Anneleen Cooreman,
 Helena van Loon, Guy van Sande, Christl
 van Schoonwinkel en Martin van
 Zundert

regie: Oded Kotler
 1946, Europa likt zijn wonden. De
 balans van de gruwelijke holocaust
 wordt opgemaakt. 1946, de ekonomi-
 sche expansie bereikt in de VS een
 ongekende hoogte. Rose White, alias
 Rayzel Weiss, leeft in een apparte-
 ment in Manhattan. Haar vader Mor-
 dechai, met wie ze in de jaren dertig
 emigreerde uit Polen, heeft zich ont-
 popt als een succesvol handelaar.
 Auteur Barbara Lebow verbindt deze
 twee werelden op het moment dat
 Rose en Mordechai het bericht krijgen
 dat hun doodgewaande zus en doch-
 ter Lusja, die met haar moeder in
 Polen achterbleef, naar New York
 komt.
 Anneleen Cooreman speelt Lusja.
 Recensent Willem van der Veen zag
 haar in Antwerpen in deze rol en
 schreef Odeon: 'Een van de fraaiste
 en ontroerendste rollen die ik de laat-
 ste jaren heb gezien'.

f 25,- (Pas65 f 24,-/CJP f 18,-)

ma 13/12	Vrij Leerhuis 2 (Rasji's exegese van de Abraham-verhalen), avond 6	ma 20/12	Hebreeuws 1 (Beginnerscursus), avond 8
di 14/12	Vrij Leerhuis 1 (Joodse riten en symbolen), avond 7	wo 22/12	Vrij Leerhuis 3 (Talmoed), avond 5
wo 15/12	Cursus Ruth, avond 4	do 23/12	Hebreeuws 3 (bijhoudcursus Boertjens), avond 6
do 16/12	Chanoekah (Inwijdingsfeest), 8e dag - Hebreeuws 2 (gevoorderdencursus), avond 8	vr 24/12	Vastendag van 10 Tewet
za 18/12	Sjabbat Wajigasj (Gen. 44:18-47:27)	za 25/12	Sjabbat Wajechie (Gen. 47:28-50:26) - [1e Kerstdag]

Tentoonstelling:

'JOODS LEVEN IN ELBURG'

Van 3 september tot en met 31 oktober is de tentoonstelling 'Joods leven in Elburg' te zien. De expositie toont het ontstaan, de groei, het dagelijkse leven en het dramatische einde van de Joodse gemeenschap in dit historische stadje. Er zijn objecten en foto's uit diverse verzamelingen te bezichtigen. Het Joods Historisch Museum in Amsterdam heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Daarnaast is er aandacht voor de oorzaken en gevolgen van het anti-semitisme in Nederland.

De tentoonstelling vindt onderdak in de voormalige synagoge in Elburg.

Aanleiding voor het organiseren van de tentoonstelling is het feit dat vijftig jaar geleden de Duitse bezetter een einde maakte aan bijna drieëneenhalve eeuw Joodse geschiedenis in Elburg.

Met de huidige ontwikkelingen laat de tentoonstelling zien dat de geschiedenis van het Jodendom nog niets aan actualiteit heeft ingeboet.

Mevrouw Anna Shapira opent de tentoonstelling op 3 september om 15.00 uur. Zij was een van de Joodse inwoners van Elburg die in de Tweede Wereldoorlog zijn weggevoerd. Voor zover bekend is zij de laatste overlevende.

Mevrouw Shapira is voor de tentoonstelling overgekomen uit Israël, waar zij al vele jaren woont.

Als u bij de opening aanwezig wilt zijn bent u van harte welkom.

Voor eventuele nadere informatie kunt u na 25 juli contact opnemen met T. Bergstra, voorzitter van de werkgroep 'Joods leven in Elburg'. Telefoon 05250 - 1548.

Nevenactiviteiten

Enkele nevenactiviteiten ondersteunen de tentoonstelling.

Zo zijn er speciale rondleidingen langs historische Joodse gebouwen en is de Joodse begraafplaats geopend voor publiek.

Rabbi J.S. Jacobs en dr. H. Vreekamp houden een lezing over de geschiedenis van het Jodendom.

Voordrachtskunstenaar Henk van Ulsen verzorgt een culturele avond.

Verder krijgen de scholen in de gemeente Elburg een diaserie en een lesbrief aangeboden.

NIET-JODEN OP ISRAELISCHE POSTZEGELS

door Wil Cornelissen

Op de postzegels van de staat Israël, zoals die na 1948 zijn uitgegeven, staan naast vele bijbelse motieven, planten, dieren enz. ook vele persoonlijkheden uit nabije en verre verleden afgebeeld. Die personen hebben dan in het politieke, maatschappelijke, culturele of religieuze leven een belangrijke rol gespeeld. Het is logisch dat dit dan joden zijn uit Israël of uit andere landen. Maar er zijn ook enkele zegels uitgegeven van niet-joden. Ik ben dat in mijn verzameling eens nagegaan en kwam tot de volgende zegels.

In 1964 werd er ter gelegenheid van de 80e geboortedag van de vroegere Amerikaanse presidentsvrouw Eleanor Roosevelt een zegel van 70 agorot uitgegeven. Mevrouw Roosevelt (1884 - 1962) was dus de eerste niet-joodse persoon die op deze wijze werd geëerd. Op de tab (= een verduidelijkend aanhangsel) staat: 'Defender of human rights'.

In 1967, bij de 50-jarige herdenking van de voor de joodse geschiedenis zo belangrijke 'Balfour Declaration', werden er twee samenhangende zegels uitgegeven. Daarop staan de vroegere Israëlische president Chaim Weizmann en de niet-joodse Lord Balfour (1848 - 1930). Op de tab staat de spreuk uit Jeremia 31:17 'Uw kinderen zullen naar hun eigen land terugkeren'.

De vroegere president van de Verenigde Staten Harry S. Truman (1884 - 1972) werd in 1975 geëerd. De grote steun die de VS aan de jonge staat heeft gegeven, werd hierdoor benadrukt. De tab vermeldt 'Praise befits the upright' (Een lofzang betaamt de oprechten), Psalm 33:1.

In 1983 staat Raoul Wallenberg op een zegel van 14 sjekel. Als bijzonderheid valt op dat van Wallenberg alleen het geboortjaar (1912) is vermeld. Het (eventuele) jaar van overlijden is immers tot op de dag van vandaag niet bekend. De spreuk is zeer toepasselijk voor deze Zweedse diplomaat, die tijdens de Tweede Wereldoorlog duizenden Hongaarse joden het leven redde. Er staat: 'But the path of the just is as the shining light' (Maar het pad der rechtvaardigen is als het glanzende licht), Spreuken 4:18.

1984: Charles Orde Wingate (1903 - 1944). Deze Engelse militair diende in de jaren dertig in het toenmalige Palestina. Hij organiseerde groeperingen joodse vrijwilligers, die bekend werden als de 'Special Night Squads', tijdens de Arabische opstanden van 1936 - 1939. Wingate was bovendien een scherpzinnig bijbelvorser.

Op een zegel uitgegeven in 1986 staat de dirigent Arturo Toscanini (1867 - 1957) afgebeeld. Deze anti-fascist had zijn vaderland Italië tijdens de jaren van dictatuur verlaten. In 1986 werd het 50-jarig bestaan van het Israëlijs Philharmonisch Orkest herdacht. Toscanini was bij dit vermaarde orkest al vanaf de begintijd betrokken. In 1936 dirigeerde hij het allereerste concert.

In 1991 was het 200 jaar geleden dat Wolfgang Amadeus Mozart stierf. Op een zegel van 2 sjekel besteedde ook Israël daar aandacht aan. Op de tab staat: 'International year of Mozart in Israel'. Op de zegel zelf staat merkwaardig genoeg eerst het sterfjaar, daarna het geboortjaar (1791 - 1756).

CURSUS-PROGRAMMA

STICHTING JUDAICA ZWOLLE

1993 - 1994

In het seizoen 1993-1994 organiseert de Stichting Judaica Zwolle in de Zwolse synagoge aan de Samuel Hirschstraat cursussen over aspecten van de joodse godsdienst, geschiedenis, taal en cultuur. De cursussen staan open voor belangstellenden, die met het Jodendom willen kennis maken of hun kennis ervan willen verdiepen. De cursussen worden verzorgd door ervaren docenten. Van de cursisten wordt geen speciale vooropleiding gevraagd. Wel gaan de meeste cursussen uit van enige uren voorbereiding per week. Het cursusmateriaal kunt u meestal via de Stichting Judaica aanschaffen. Het wordt tijdens de eerste bijeenkomst van de cursus uitgereikt. Hieronder treft u per cursus meer informatie aan.

VRIJ-LEERHUISCURSUSSEN

Cursus	: <u>Vrij Leerhuis 1 - Joodse ritën en symbolen</u>
Inhoud	: We maken kennis met de belangrijkste aspecten van de joodse godsdienst, zoals de centrale betekenis van de Tora, de synagoge, de sjabbat, de joodse feestdagen, de spijswetten, enz. Tot de cursus behoort een rondleiding door de synagoge en de tentoonstelling in de synagoge. Ook maken we gebruik van video-materiaal en is er gelegenheid tot discussie.
Boek	: Joodse ritën en symbolen, Rabbijn S.Ph. de Vries, Arbeiderspers, Amsterdam, 1968. Prijs: f 62,90.
Docent	: Drs. S.P. van 't Riet, Voorzitter van de Stichting Judaica Zwolle.
Tijd	: 10 dinsdagavonden van 19.30-21.30 uur.
Data	: 21 september, 5 en 19 oktober, 2, 16 en 30 november, 14 december 1993, 11 en 25 januari, 8 februari 1994 (reserveavonden: 22 februari en 8 maart 1994).
Cursusgeld	: f 110,- (exclusief cursusboek).
Cursus	: <u>Vrij Leerhuis 2 - Joodse exegese: Rasji's uitleg van de Abraham-verhalen</u>
Inhoud	: We maken kennis met de joodse wijze van schriftuitleg aan de hand van Rasji's commentaar op de Abraham-verhalen (Gen. 12-25). De bijbelcommentaren van Rabbi Sjelomo ben Isaak (Rasji, 1040-1105) blijken zo goed te zijn dat ze nog steeds veelvuldig gebruikt worden. Daarnaast maken we kennis met andere joodse commentatoren. Voor deze cursus is kennis van het Hebreeuws niet direct noodzakelijk.
Boek	: Reader, of: Deel 1 van Nederlandse vertaling van Tora en Rashie's commentaar, N.I.K., Amsterdam, 1977. Prijs reader: f 10,-. Prijs Rasji-commentaar (5 delen): f 155,-.
Docent	: Drs. J.G.K. Littooi, Predikant voor Kerk en Israël van de Gereformeerde Kerken.
Tijd	: 10 maandagavonden van 19.30-21.30 uur.
Data	: 11 en 18 oktober, 1, 15 en 29 november, 13 december 1993, 10 en 24 januari, 7 en 21 februari 1994 (reserve-avonden: 7 en 21 maart 1994).
Cursusgeld	: f 110,- (exclusief reader).
Cursus	: <u>Vrij Leerhuis 3 - Twaalf Talmoed-lessen</u>
Inhoud	: Talmoed is niet alleen een traditieverzameling. Het is ook een manier van denken waarin de werkelijkheid niet beschreven wordt vanuit theologische principes, maar die uitgaat van probleemsituaties. Men zoekt naar mogelijke oplossingen die kritisch worden doordacht op hun haalbaarheid. Daarbij houden de rabbijnen in Babylonië zich rustig bezig met probleemsituaties van 300 jaar eerder uit het land Israël. Het gaat dan om als-of-situaties waaraan leraren en leerlingen hun vermogen scherp om in het heden juiste beslissingen te nemen. Met behulp van 12 Talmoedgedeelten zullen de deelnemers zelf deze manier van denken leren ontdekken.

In samenwerking met de B. Folkertsma Stichting voor Talmudica te Hilversum

Doelgroep : Huidige en toekomstige bestuursleden, docenten en cursuscoördinatoren van leerhuizen. Voorts andere leerhuisbezoekers die een zekere vertrouwdheid hebben met de basisopvattingen van de joodse traditie.

Inhoud : Keuze uit : De sjabbat in de Tora en in de Midrasj, de liturgie van de sjabbat, de sjabbathalacha, sjabbat en Nieuwe Testament, beelden van de sjabbat. Er wordt gewerkt met originele teksten (in vertaling) uit de rabbijnse traditie.

Boek : Materialenboek van de Folkertsma Stichting. Prijs: Inbegrepen in het cursusgeld.

Docent : Mevr. D.J. van Uden, Stafdocent bij de B. Folkertsma Stichting voor Talmudica te Hilversum.

Tijd : 4 zondagen van 10.00 tot 17.00 uur.

Data : 10 en 24 oktober, 7 en 21 november 1993.

Plaats : Synagoge, Samuel Hirschstraat 8, Zwolle.

Cursusgeld : f 225,- (inclusief studiemateriaal en consumpties, exclusief lunch).

))))))

Cursus	:	<u>De betekenis van de Dode-Zeerollen en de joodse groepering der Essenen</u>
Inhoud	:	Vanaf 1947 is uit grotten in de omgeving van Qoemraan gelegen aan de Dode Zee een grote hoeveelheid Hebreeuwse boekrollen te voorschijn gekomen. Ze blijken afkomstig te zijn van de joodse sekte der Essenen uit de tijd rond het begin van de christelijke jaartelling. Aan de orde komen de inhoud van deze rollen, de groepering der Essenen en de relatie van deze boekrollen tot de boeken van het Nieuwe Testament.
Boeken	:	Reader. Prijs: f 7,50.
Docent	:	Prof. dr. C.J. den Heyer, Hoogleraar Nieuwe Testament aan de T.U. te Kampen.
Tijd	:	3 woensdagavonden van 19.30-21.30 uur.
Data	:	22 september, 6 en 27 oktober 1993.
Cursusgeld	:	f 40,- (exclusief reader).
Cursus	:	<u>Het boek Ruth gelezen vanuit de rabbijnse traditie</u>
Inhoud	:	In deze cursus gaan we het boek Ruth vers voor vers lezen, waarbij we o.a. gebruik maken van de Statenvertaling, de vertaling van Buber-Rosenzweig en de vertaling van de Societas Hebraica Amstelodamensis. Voor de exegese putten we uit de aggadische midrasj, d.i. het verhalende gedeelte van de rabbijnse literatuur. Deelnemers wordt aangeraden het boek Ruth vantevoren te lezen.
Boek	:	Reader. Prijs: f 10,-.
Docent	:	De heer D. Broeren, Lid van het bestuur van de Stichting Judaica Zwolle.
Tijd	:	6 woensdagavonden van 19.30-21.30 uur.
Data	:	3 en 17 november, 1 en 15 december 1993, 12 en 26 januari 1994 (reserveavond: 9 februari 1994)
Cursusgeld	:	f 70,- (exclusief reader).

In alle cursussen Bijbels-Hebreeuws wordt gebruik gemaakt van het boek 'Grammatica van het Bijbels Hebreeuws' en 'Hulpboek bij de grammatica van het Bijbels Hebreeuws', J.P. Lettinga (E.J. Brill, Leiden). Prijs: ca. f 55,10. In verband met de kosten zijn de prijzen van deze cursussen enigszins verhoogd.

Een inschrijvingskaart voor alle cursussen kunt u aanvragen bij onze administrateur en cursuscoördinator de heer C. Verdonk, tel.: 038-539283.